

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5057/2558

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโจทก์ นายไสว เชิดทองจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 156, ป.พ.พ. มาตรา 172, ป.พ.พ. มาตรา 1336

ย่อ / หลักกฎหมาย

เมื่อต้นปี 2534 รัฐบาลมีโครงการจัดหาที่ดินให้แก่ราษฎรมีที่ทำกิน จำเลยกว้านซื้อที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลายแปลงรวมทั้งที่ดินแปลงพิพาทแล้วไปขออนุญาตออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2537 โดยอ้างหลักฐาน ส.ค. 1 เลขที่ 318 มี ห. เป็นผู้แจ้งการครอบครองซึ่งไม่เคยมีการเดินสำรวจที่ดินแปลงพิพาทมาก่อน ต่อมาวันที่ 28 มีนาคม 2537 มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาทให้แก่จำเลย ครั้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 จำเลยนำที่ดินแปลงพิพาทไปขายให้แก่โจทก์ ขึ้นตอนตั้งแต่จำเลยจัดหาซื้อที่ดินไปจนกระทั่งนำที่ดินพิพาทไปขายให้แก่โจทก์ใช้เวลาเพียงประมาณ 7 เดือน พฤติการณ์ดังกล่าวของจำเลยรู้อยู่แล้วว่าตนเองไม่มีสิทธิในที่ดินแปลงพิพาทที่จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เฉพาะราย เพราะจำเลยเป็นนายหน้ากว้านซื้อที่ดินหลายแปลงจากผู้อื่นรวมทั้งที่ดินแปลงพิพาท จำเลยไม่ได้เป็นผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาทอยู่ก่อนวันที่ ป. ที่ดิน พ.ศ.2497 ใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินและไม่เคยแจ้งการครอบครองที่ดินพิพาทไว้ต่อนายอำเภอท้องที่ แต่ร่วมกับเจ้าพนักงานที่ดินที่รู้เห็นกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของจำเลยใช้ ส.ค. 1 ของที่ดินแปลงอื่นมาดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาทซึ่งเป็นการไม่ชอบ ทั้งนี้เพื่อจะหลอกลวงให้โจทก์หลงเชื่อว่า ที่ดินแปลงพิพาทมีเอกสารสิทธิเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) มิฉะนั้นโจทก์จะไม่ตกลงซื้อที่ดินแปลงพิพาท การที่โจทก์เข้าทำสัญญาซื้อขายกับจำเลยจึงเป็นการทำสัญญาโดยสำคัญผิดในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม สัญญาซื้อขายเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 156 จึงต้องคืนทรัพย์สินตามกฎหมายได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 172 วรรคสอง ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าว มาตรา 412 ว่าด้วยลามกมิควรได้กำหนดให้ต้องคืนเต็มจำนวน ดังนั้น โจทก์มีอำนาจฟ้องบังคับให้จำเลยคืนเงินค่าที่ดินเต็มจำนวนและเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาเงินค่าที่ดินคืนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1336 ไม่มีอายุความ เมื่อโจทก์ไม่ได้นำสืบว่ามี การทวงถามจำเลยให้ชำระเงินค่าที่ดินคืนเมื่อไร จำเลยจึงต้องคืนเงินค่าที่ดินพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงินจำนวน 1,367,975 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จากต้นเงิน 781,700 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติในชั้นนี้ว่า จำเลยนำที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่ 4395 ตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี เนื้อที่ 52 ไร่ 1 งาน 10 ตารางวา ออกให้จำเลยเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2537 ที่พิพาทไปขาย

ให้แก่โจทก์ในราคา 781,700 บาท โจทก์ชำระราคาที่ดินให้จำเลยครบถ้วนแล้ว ต่อมาโจทก์ทำการ
รังวัดตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารสิทธิในที่ดินตามโครงการกองทุนที่ดิน รวม 216 แปลง
รวมทั้งที่ดินแปลงพิพาทแล้วกรมที่ดินมีความเห็นว่า ที่ดินแปลงพิพาทเป็นการออก น.ส. 3 ก.
เฉพาะรายโดยมีการนำ ส.ค. 1 ของที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐานซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ต้องดำเนินการเพิกถอน ตามรายละเอียดและผลการตรวจสอบ และหนังสือกรมที่ดิน ศาลชั้นต้น
พิพากษาว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องและโจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิ จำเลยไม่อุทธรณ์ ปัญหาดังกล่าวจึง
ถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า จำเลยร่วมกับ
เจ้าพนักงานที่ดินทุจริตประพฤติดมิชอบนำหลักฐานของที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐานในการออก
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาทแล้วจำเลยนำไปหลอกลวงขายให้แก่
โจทก์หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงจากการนำสืบของโจทก์และจำเลยรับฟังได้ว่า เมื่อต้นปี 2534
รัฐบาลมีโครงการจัดหาที่ดินให้แก่ราษฎรที่ทำกิน จำเลยกว้านซื้อที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่ดินหลายแปลงรวมทั้งที่ดินแปลงพิพาทแล้วไปขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.)
เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2537 โดยอ้างหลักฐาน ส.ค. 1 เลขที่ 318 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ
จังหวัดอุดรธานี มีนางหมีเป็นผู้แจ้งการครอบครอง ซึ่งไม่เคยมีการเดินสำรวจที่ดินแปลงพิพาทมา
ก่อน ต่อมาวันที่ 28 มีนาคม 2537 มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ดินแปลง
พิพาทให้แก่จำเลย ครั้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 จำเลยนำที่ดินแปลงพิพาทไปขายให้แก่โจทก์
ขั้นตอนตั้งแต่จำเลยจัดหาซื้อที่ดินไปจนกระทั่งนำที่ดินพิพาทไปขายให้แก่โจทก์ใช้เวลาเพียง
ประมาณ 7 เดือน พฤติการณ์ดังกล่าวของจำเลยรู้อยู่แล้วว่าตนเองไม่มีสิทธิในที่ดินแปลงพิพาท
ที่จะขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เฉพาะราย เพราะจำเลยเป็นนายหน้า
กว้านซื้อที่ดินหลายแปลงจากผู้อื่นรวมทั้งที่ดินแปลงพิพาท จำเลยไม่ได้เป็นผู้ที่ได้ครอบครองและ
ทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาทอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ใช้บังคับ โดยไม่มี
หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินและไม่เคยแจ้งการครอบครองที่ดินพิพาทไว้ต่อนายอำเภอ
ท้องที่ แต่ร่วมกับเจ้าพนักงานที่ดินที่รู้เห็นกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของจำเลยใช้ ส.ค. 1
ของที่ดินแปลงอื่นมาดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาท
ข้ออ้างของจำเลยที่นำสืบว่า จำเลยไม่ทราบเรื่องที่มีการนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1)
ซึ่งไม่ถูกต้องออกเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ให้แก่จำเลย และจำเลยขายที่ดิน
แปลงพิพาทให้แก่นางรวงทองไปแล้วยอมมีน้ำหนักรับฟัง เพราะจำเลยเป็น ผู้ยื่นคำขอออก
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาท โดยจำเลยได้ให้ถ้อยคำในการ
ยื่นคำขอรังวัดว่านางหมีแจ้งการครอบครองไว้ก่อนจะเสียชีวิตและยกให้จำเลยครอบครอง
ทำประโยชน์ต่อมาพร้อมทั้งต้องนำ ส.ค. 1 ดังกล่าวเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณา และจำเลย
ไม่ได้ขายที่ดินแปลงพิพาทให้แก่นางรวงทอง แต่มอบอำนาจให้นางรวงทองเสนอขายที่ดินหลาย
แปลงรวมทั้งแปลงพิพาท ซึ่งนำมาขายให้แก่โจทก์ตามสำเนาหนังสือมอบอำนาจ จึงเป็นข้อบ่งชี้
เจตนาของจำเลยเพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบอ้างว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้หลอกลวงขายที่ดินแปลง
พิพาทให้แก่โจทก์ พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานของจำเลยรับฟังได้ว่า
จำเลยร่วมกับเจ้าพนักงานที่ดินทุจริตประพฤติดมิชอบนำหลักฐานของที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐาน
ในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาทแล้วจำเลยนำไปหลอกลวง
ขายให้แก่โจทก์ ฎีกาของโจทก์ปัญหานี้ฟังขึ้น ปัญหาสุดท้ายว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความแล้วหรือไม่
และจำเลยต้องรับผิดชอบชำระเงินค่าที่ดินพร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์เพียงใด ทั้งสองปัญหาดังกล่าว

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 4 ยังไม่ได้วินิจฉัย เมื่อปรากฏว่าคู่ความได้สืบพยานมาจนสิ้น กระแสความแล้ว ศาลฎีกาเห็นควรวินิจฉัยไปเสียทีเดียวโดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลล่างทั้งสอง ดังกล่าววินิจฉัยอีก เห็นว่า ตามที่ศาลฎีกาวินิจฉัยมาแล้วว่า จำเลยรู้อยู่แล้วว่าตนเองไม่มีสิทธิในที่ดินแปลงพิพาทที่จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เฉพาะราย แต่จำเลยร่วมกับเจ้าพนักงานที่ดินทุจริตประพฤติดำเนินการหลอกลวงของที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐานในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ดินแปลงพิพาทซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อจะหลอกลวงให้โจทก์หลงเชื่อว่าที่ดินแปลงพิพาทมีเอกสารสิทธิเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) มิฉะนั้นโจทก์จะไม่ตกลงซื้อที่ดินแปลงพิพาท การที่โจทก์เข้าทำสัญญาซื้อขายกับจำเลย จึงเป็นการทำสัญญาโดยสำคัญผิดในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม สัญญาซื้อขายเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 156 จึงต้องคืนทรัพย์สินฐานลามิควรได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172 วรรคสอง ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวมาตรา 412 ว่าด้วยลามิควรได้กำหนดให้ต้องคืนเต็มจำนวน ดังนั้น โจทก์มีอำนาจฟ้องบังคับให้จำเลยคืนเงินค่าที่ดินเต็มจำนวน และเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาเงินค่าที่ดินคืนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 ไม่มีอายุความ ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ และเมื่อโจทก์ไม่ได้นำสืบว่ามีการทวงถามจำเลยให้ชำระเงินค่าที่ดินคืนเมื่อไร จำเลยจึงต้องคืนเงิน 781,700 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษายกฟ้องโจทก์ ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น พิพากษากลับให้จำเลยคืนเงิน 781,700 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 5 กรกฎาคม 2547) เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียม ทั้งสามศาลแทนโจทก์ เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนตามที่โจทก์ชนะคดี โดยกำหนดค่าทนายความรวม 30,000 บาท.

องค์คณะ

มนูพงศ์ รุจิกันทะ · อติศักดิ์ ปัตรวลี · เฉลิมศักดิ์ ภัทรสุมนต์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/5057/2558>